

I Sverige firar man kungen, men i Norge landet Norge på nationaldagen

av Bengt-Åke Wennberg

Normännen älskar sin kungafamilj minst lika mycket, om inte mer, än vi älskar vår. Men på nationaldagen firar man i Norge landet Norge. I Sverige firar vi kungafamiljen på Skansen. I Sverige har vi svårt för att säga att vi älskar Sverige. Det kan upplevas som fult och rasistiskt. Man kan bli misstänkt för att vara Sverigedemokrat. Usch och fy.

Men två barn vars föräldrar just blivit svenska medborgare sade just det i TV. Vi älskar Sverige. Vi skall bo här så länge vi lever. Det handlar för dom inte om att vara bäst och störst och dominera världen och komma längst upp på alla rankinglistor. Det handlar för dom om att vara fri. Det handlar om att slippa krig, förtryck och andras dominans. Det verkar vi i Sverige inte fattat. Berättelsen om den svenska nationaldagen är därför inte fullständig utan en berättelse om den norska.

Våren 1813 förbereder Bernadotte anfall mot Napoleons allierade, Danmark, för att förvärva Norge. Polen och Ryssland är villiga att stödja Sverige men vill först ha hjälp mot Napoleon. Bernadotte ställer upp på

detta och får befälet över nordarmén i vilken de svenska trupperna ingick. I oktober förde Karl Johan (Bernadotte) sin armé mot danskarna och slog dem i flera slag.

Vapenvila och fred slöts i Kiel januari 1814 och Norge förenades med Sverige. Norrmännen var dock inte förtjusta och beslöt att göra motstånd. En riksförsamling samlades på gården Eidsvoll för att säkerställa den nationella självstyrelsen och demokratin. Den 17 maj antog man en radikal grundlag och valde Kristian Fredrik till kung i Norge.

Sverige ingrep med vapenmakt och i juli började kriget. Den 14 augusti slöts en konvention i Moss. Karl Johan var mycket generös och erkände Eidsvollsförfattningen med de modifikationer som unionen krävde. Kristian Fredrik nedlade kronan. I november blev Carl XIII (bror till Gustav III och kung efter mordet 1792) vald och erkänd som Norges kung. Karl Johan (adoptivson till Carl XIII och kung 1818) blev med tiden mycket populär i Norge, mer än i Sverige, och deras paradgata heter därför Karl-Johan.

Sammanfattningsvis, norrmännen ville bli en fri nation men fick ge sig och bilda union med Sverige 1814. Det var inte vad de tänkt sig men fick en mycket friare ställning än vad de haft under Danmark och behöll sin fria författning och sin fullständiga inre självstyrelse. Så, de var rätt nöjda till slut.

Men Karl-Johan var en ovanlig regent. Han gjorde inte som våra tidigare regenter. Han såg att den riktning som politiken tagit ledde Sverige till avgrundens brant. Den byggde inte på demokratiska idéer. Läs Dag Sebastian Ahlanders bok – Sverige vid avgrunden 1808 -1914.

Karl-Johan lade därför om politiken fullständigt. Så Norge blev så småningom en självständig nation byggd på en demokratisk tradition. Men vi som nation har kanske aldrig lämnat vårt gamla tankemönster. Kanske behöver Sverige just nu en symbolisk Karl-Johan. I vilken riktning tycker du då politiken borde förändras?

Referenser

Ahlander D S (2019): Sverige vid avgrunden 1808–1814. Falun: Historiska Media.